

Flerspråkighet i finlandssvenska ungdomsromaner – vad anser läsarna?

Maud Rantala

The aim of the survey presented in this article was to study young people's perception of multilingualism in novels. The reader survey was carried out among 13–15 years old Finland-Swedish readers. The survey contains three text sections from books for young people. The texts are written in Swedish by the author Annika Luther and incorporate short features in Finnish. Luther uses Finnish elements to make the text feel familiar for the readers. This article explores the readers' opinions on language switching. The informants in this survey come from two different regions in Finland. The first group lives in an area in Ostrobothnia where Swedish is the most spoken language among citizens and the second group comes from southern Finland where the majority speaks Finnish. How important is it for readers to understand everything in the text? Can language switching create a sense of authenticity without the reader understanding every word? In this article the focus is on reading comprehension but also the readers' opinions about authenticity aspects will be discussed.

Nyckelord: finlandssvenska ungdomsromaner, flerspråkighet, mottagarrespons, språkväxling

1 Inledning och syfte¹

Flerspråkighet som textuellt fenomen har speciellt under det senaste årtiondet aktualiserats av forskare både inom lingvistik och inom litteraturvetenskap. Flerspråkighetsforskare har tidigare ägnat sig främst åt forskning i talat språk men under senare tid har intresset också för flerspråkig skönlitteratur ökat (se t.ex. Sommer 2004; Jonsson 2012; Sebba 2012; Landqvist 2014; Tidigs 2014). Flerspråkighet förekommer i skönlitteratur av olika anledningar, varav den autenticitetsskapande funktionen, eller närmare bestämt strävan efter ett sken av autenticitet, ofta är den mest påtagliga funktionen (för diskussion kring autenticitet se t.ex. Tidigs 2014: 83–86 och anförd litteratur).

---

¹ Jag tackar Aktiastiftelsen i Vasa, Svenska kulturfonden och Svensk-Österbottniska Samfundet för det ekonomiska stöd som möjliggjort detta arbete.

I materialet för min studie syns flerspråkigheten främst som språkväxling mellan svenska och finska. Inslagen på från huvudspråket avvikande språk består av enstaka ord, fraser, satser eller hela meningar. Inslagen kan också vara längre repliker bestående av flera meningar. (Jfr Landqvist 2014: 64; Tidigs 2014: 45, 307.) Det språkliga landskapet (*linguistic landscape*; för definition se t.ex. Gorter 2006) kan även beskrivas på andra sätt, till exempel genom att författaren explicit säger på vilka språk romanens handling försiggår, men i denna artikel ligger mitt fokus på språkväxlingen.

I artikeln redovisar jag för resultat från en enkät där jag har undersökt läsares reaktioner på texter som involverar flera språk. Läsarna som besvarat enkätfrågorna är ungdomar i åldern 13–15 år. Mitt syfte är att ta reda på hur läsarna uppfattar förekomsten av flera språk i en skönlitterär text. Upplevs en text med inslag på flera språk ge en autentisk bild av omgivningen? Och är det väsentligt för läsoplevelsen att läsaren förstår inslagen som förekommer på andra språk än textens huvudspråk? Svenskspråkiga i Finland har goda möjligheter att kunna berika sina liv med språk och kultur, både på finska och på svenska och de flesta, framför allt åldersgrupperna som deltar aktivt i skol- och/eller arbetslivet, är dessutom ofta omgivna av också andra språk förutom de båda inhemska språken. Men hur uppfattar läsare en text med inslag av flera språk?

2 Material och metod

Det skönlitterära materialet för min studie har jag valt ur Annika Luthers produktion. Luther är en finlandssvensk författare som gett ut sex ungdomsromaner under åren 1995–2011. Hon har i en intervju sagt att hon vill skriva om och för ungdomar på ett språk som de kan känna igen sig i. (Pedersen 1999: 3–4.) Luther skriver sina böcker på svenska men berikar texterna med slang, dialektord, finlandismer samt ord och uttryck på finska. Språkväxlingen sker främst mellan svenska och finska, men hennes romaner innehåller också korta inslag på andra språk, främst på engelska. Även enstaka ord på bland annat tyska och estniska förekommer i romanerna.

I den här studien koncentrerar jag mig på språkväxlingen svenska–finska som ofta är ett naturligt förekommande element hos den svensktalande minoriteten i Finland. Finska förekommer ofta i dialoger i Luthers ungdomsromaner, till exempel ”– Och här har du lite... vad heter *kirjallisuus*... om du får tråkigt, fortsatte hon och räckte mig en broschyr [...]”. (Luther 2008: 90.) Inslag på språk som avviker från verkets huvudspråk används också som ett hjälpmedel för att beskriva det språkliga landskapet. Med *språkliga landskap* avses här det sätt på vilket den flerspråkiga omgivningen och språkens inbördes förhållanden visas genom texten (jfr Gorter 2006; Hirvonen 2011: 214). Ett exempel på hur Luther beskriver det flerspråkiga landskapet i ungdomsboken *Brev till världens ände* kan vara följande inslag: ”Då drog jag fast luckan till min bur och ställde upp en pappskiva där det stod ’Hetkinen – Ett ögonblick – Back in a moment please [sic]’” (Luther 2008: 26–27).

För min studie av läsares upplevelser av flerspråkighet i finlandssvensk ungdomslitteratur har jag frågat ungdomar om deras syn på användningen av flera språk i samma text, i det här fallet främst finska inslag i litteratur skriven på svenska. Jag undersöker mottagarresponsen genom en enkätundersökning bland ungdomar som hör till böckernas målgrupp. Att avgöra målgruppen var inte helt okomplicerat och författaren har inte själv velat ge några rekommendationer om vilken åldersgrupp böckerna är tänkta för, men jag har genom narrativa ledtrådar, som hänvisningar till protagonisternas åldrar, bedömt att den tilltänkta målgruppen kunde vara ungdomar i 13–15 års ålder. Nätbokhandeln Adlibris kategoriserar Luthers fem första ungdomsböcker som litteratur för barn och ungdom 12–15 år och den nyaste som litteratur för unga vuxna (se Adlibris 2015). Jag valde att utföra undersökningen som en elektronisk enkät i årskurs 8 och eleverna fick besvara frågorna under lektionstid med en lärare närvarande i klassrummet.

Enkäten är riktad till ungdomar som lever i olika språkliga omgivningar. En grupp på 33 ungdomar, som lever i en starkt svenskspråkig miljö i Österbotten, har besvarat enkäten under vårterminen 2012. Den andra gruppen består av 61 ungdomar från en tvåspråkig omgivning i södra Finland vilka besvarat enkätfrågorna våren 2013.

Enkäten innehåller tre korta textavsnitt på cirka 100 ord ur tre av Annika Luthers ungdomsböcker. Texterna är på svenska, men innehåller inslag på finska av varierande omfattning och med varierande grad av förklaringar eller kontextuella ledtrådar till de finska inslagen. Textavsnitten är valda för att de visar på olika sätt som författaren kan använda sig av för språkväxling i texten. Min avsikt är att identifiera vilka olika aspekter olika läsare tolkar in i ett möte med en text med innehåll på flera språk. Efter varje text följer fyra påståenden som informanterna får ta ställning till enligt en likertskala från fem till ett, där 5 = helt av samma åsikt, 4 = delvis av samma åsikt, 3 = vet inte/kan inte ta ställning, 2 = delvis av annan åsikt och 1 = helt av annan åsikt. Informanterna gavs också möjlighet att kommentera sina svar genom att fritt säga sina åsikter om språket i texterna samt berätta vilken av de tre texterna de tyckte bäst respektive sämst om och också berätta varför. I enkäten ingick också frågor om flerspråkighet i litteratur i allmänhet, informanterna tillfrågades om de tror att man lär sig språk genom att läsa böcker där det används flera språk och hur viktigt det är för dem att boken de läser är skriven på bara ett språk. I den här artikeln ställer jag påståenden som handlar om läsförståelse och autenticitet i centrum.

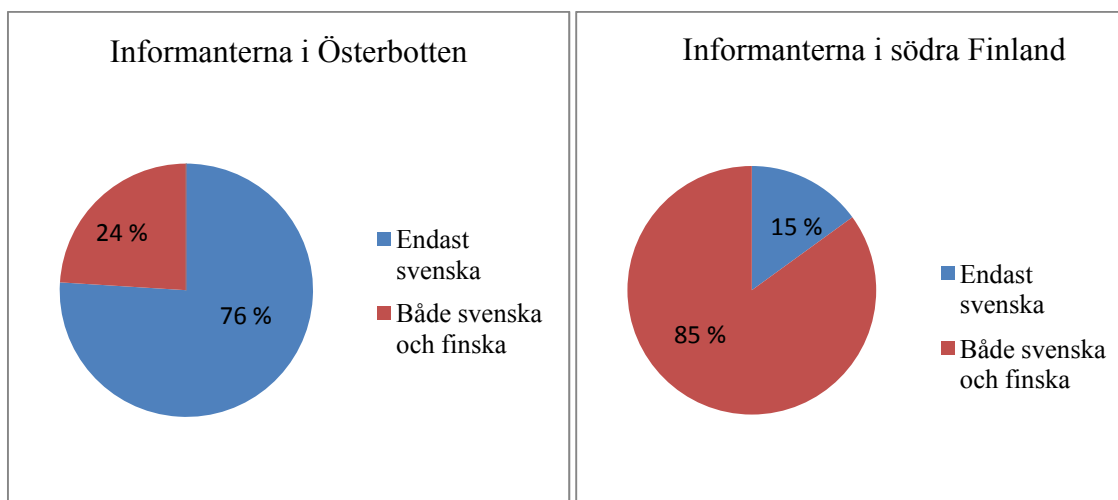
3 Informanternas språkliga bakgrund

Informanterna som deltagit i enkätundersökningen ingår i två olika elevgrupper. Den ena gruppen består av ungdomar i Österbotten som går i ett svenskspråkigt högstadium på en ort med svenska som majoritetsspråk. Den andra informantgruppen består också av ungdomar som går i ett svenskspråkigt högstadium men i huvudstadsregionen där majoriteten i det omgivande samhället talar finska. I den österbottniska skolans upptagningsområde är cirka 90 procent av invånarna svenskspråkiga och det betyder att ungdomarnas omgivning är förhållandevis svensk. Eleverna i huvudstadsregionen kommer från en omgivning där de svenskspråkiga är en minoritet på mindre än 10 procent av invånarna.

Informanterna i studien har redan läst finska i minst fem år och borde ha förutsättningar att läsa och ta till sig även texter som innehåller några finska ord, uttryck och även vissa

längre sekvenser. Enligt den nuvarande läroplanen börjar eleverna i svenskspråkiga skolor i Finland läsa finska senast i årskurs 3 (Utbildningsstyrelsen 2004). För elever från svenskspråkiga hem erbjuds på många håll introducerande undervisning i finska 1 timme per vecka i årskurs 1–2. Den här introducerande undervisningen brukar också kallas för språkdusch, eleverna får då bekanta sig med språket på ett lekfullt sätt. Man kan alltså säga att enspråkigt svenska barn ofta börjar läsa finska genast i första årskursen medan barn från tvåspråkiga hem börjar läsa finska senast i årskurs 3.

Enkäten inleddes med några frågor om elevens språkanvändning utanför skolan. Med de inledande frågorna klagörs vilka språk informanterna talar hemma med sina föräldrar och vilka språk med vänner på fritiden. I den österbottniska skolan har enkäten besvarats av 33 elever i två klasser. Av dessa 33 elever svarade 27 av eleverna att de pratar svenska med båda sina föräldrar. Några av eleverna talar finska med kamrater på fritiden, men resultatet visar att en stor del av ungdomarna talar svenska med alla i sin närmaste omgivning. Endast åtta elever av 33 (24 %) talar finska antingen med föräldrar eller med kompisar vilket betyder att cirka 76 procent av eleverna lever ett nästan helt svenskspråkigt liv i sin vardag (se figur 1). Bland de 61 elever i huvudstadsregionen som besvarade enkäten var resultaten de motsatta; majoriteten av eleverna talar både finska och svenska i sitt liv utanför skolan. De flesta informanterna talar finska antingen med en av föräldrarna, med vänner eller med både föräldrar och vänner. Det är nio informanter (15 %) som talar bara svenska medan 52 informanter (85 %) talar både finska och svenska i sin vardag (se figur 1).

Figur 1. Informanternas språkanvändning på fritiden, dvs. hemma och med vänner utanför skoltid.

Cirkeldiagrammen i figur 1 ovan belyser den stora skillnaden i språkanvändning hos de båda elevgrupperna. En informant har svarat att hen talar andra språk än de inhemska språken med båda sina föräldrar och också med sina vänner. Den eleven har jag ändå räknat till gruppen som talar svenska i vardagen eftersom hen går i en svensk skola och har besvarat en enkät på svenska och inte alls nämnt att hen skulle tala finska. Eleven har också i enkäten skrivit sina kommentarer på svenska. Resultaten ovan är i det närmaste de förväntade och ett sådant antagande var också en av orsakerna till att jag valde just dessa två grupper för min enkät. Jag antog vidare att de elever som dagligen möter både svenska och finska förhåller sig mer positiva till språkväxling också i skönlitteratur eftersom de är vana vid en flerspråkig omgivning.

4 Om läsförståelse och autenticitet

En skönlitterär text som involverar flera språk väcker lätt många tankar och åsikter hos läsare. I denna artikel uppmärksammar jag främst läsförståelsen men jag diskuterar också autenticitetsaspekten och informanternas syn på hur väl texten enligt dem återspeglar verkligheten.

4.1 Läsförståelse

Läsare kan ha svårigheter att förstå och att ta till sig en text av olika orsaker. Läsforskaren Monica Reichenberg vid Göteborgs universitet har i sin praktiska erfarenhet som lärare mött olika typer av läsare bland sina elever. Många elever kan ha svårt att förstå att läsning är en form av interaktion mellan författare och läsare och att man som läsare måste inferera, det vill säga läsa mellan raderna, och förstå att all information inte står explicit utskriven i texten. Reichenberg (2008) diskuterar läsförståelsen också med beaktande av elever som kan ha otillräckliga språkliga förkunskaper eller ett begränsat ordförråd. Dessa begränsningar kan också gälla informanterna i den här enkäten eftersom många sällan eller aldrig aktivt använder finska utanför lektionstid.

Forskare har diskuterat de svårigheter som finlandssvenska författare möter när de vill skriva autentiska skildringar utan att ge avkall på läsarnas möjligheter att förstå texten (Lilius 1989: 116; Ekman 1995: 210–212). Luther använder sig i sina ungdomsromaner av varierande strategier för att ge läsaren möjlighet att förstå texten trots språkväxlingen.

Forskning har visat att i skolrelaterad text bör andraspråkstalare förstå upp till 95 procent av en text för att kunna tillgodogöra sig textens innehåll (Lindberg 2007: 91). Ordförrådets omfattning är en av många komponenter i språkbehärskning och en viktig sådan. I en ny rapport, *Special Eurobarometer 386: Europeans and their Languages*, tillfrågades européer om vilka språk de förstod tillräckligt bra för att kunna använda i olika passiva situationer, till exempel för att läsa artiklar i tidningar eller i tidskrifter. Ungefär 44 procent av respondenterna svarade sig fylla ett sådant krav i åtminstone ett främmande språk. Andelen respondenter med passiva språkkunskaper har ökat sedan motsvarande undersökning år 2005. (European Commission 2012: 142–143.) Det här indikerar möjligen att det receptiva ordförrådets betydelse spelar en större roll än tidigare hävdats.

Paralleller kan inte dras direkt till skönlitteratur, men resultatet ger ändå en försiktig antydning om de svårigheter som en läsare kan uppleva om hen inte förstår tillräckligt stor del av orden i en text. I skönlitteratur kan inslagen på andra språk än verkets huvudspråk variera i omfattning från enstaka lexikala inslag till en betydande del av texthelheten. Det har därför också diskuterats hur viktigt det egentligen är att läsaren verkligen förstår främmande inslag, antingen det är fråga om främmande språk, dialektala inslag eller inslag av talspråk (bl.a. Tidigs 2007, 2014: 99–100; Rantala 2010: 66). Tidigs (2007) påpekar att omständigheten när läsaren inte förstår alla ord kan ha ett egenvärde; att förstå att man inte förstår kan främja varseblivningen och främmandegörningen i texten.

4.2 Autenticitet

Autenticitet är en funktion som ofta nämns som en av orsakerna till användningen av flera språk i litterära verk och även om det ofta påpekats (bl.a. Sommer 2004; Tidigs 2014) att språkväxling i skönlitterära texter har många andra, ofta mer subtila funktioner, är strävan efter en spegling av verkligheten trots allt ofta ett av motiven till språkväxling.

Ett sätt att försöka göra en berättelse, som utspelar sig i en två- eller flerspråkig miljö, autentisk kan vara att kombinera flera språk i samma text. Denna teknik kallar jag i min artikel *språkväxling* och avser därmed det fenomen där språket anpassas till den värld som beskrivs, det vill säga det uppkommer en flerspråkig text med ett huvudspråk men texten innehåller också inslag på andra språk. Dessa inslag kan förekomma som direkt anföring i personers dialoger eller som enstaka ord eller uttryck i berättarens röst. Flerspråkighet i text kan även ha andra funktioner men i den här artikeln fokuserar jag på läsarnas eventuella upplevelser av autenticitet.

Utmaningen i att skriva autentiska skildringar på svenska i Finland har diskuterats bland annat av Michel Ekman, litteraturforskare och kritiker, som påpekat att det finns en del språkliga dilemman att ta ställning till för finlandssvenska författare som vill skriva en trovärdig vardagsskildring på svenska. För det första är det i dag ovanligt med omgivningar där det talas enbart svenska, för många är till och med hemmiljöerna

numera ofta flerspråkiga eftersom många finlandssvenskar bildar familj över språkgränserna, och att skildra en miljö utan inslag av denna vanligt förekommande tvåspråkighet blir knappast särdeles autentiskt. För det andra präglas den omkringliggande miljön, speciellt i södra Finland, av finska. Om finskt talspråk översätts till svenska går försöket att skapa en känsla av autenticitet förlorat. För det tredje kännetecknas speciellt ungdomars talspråk ofta av ord och uttryck som är starkt präglade av finskan. (Ekman 1995: 211–212.)

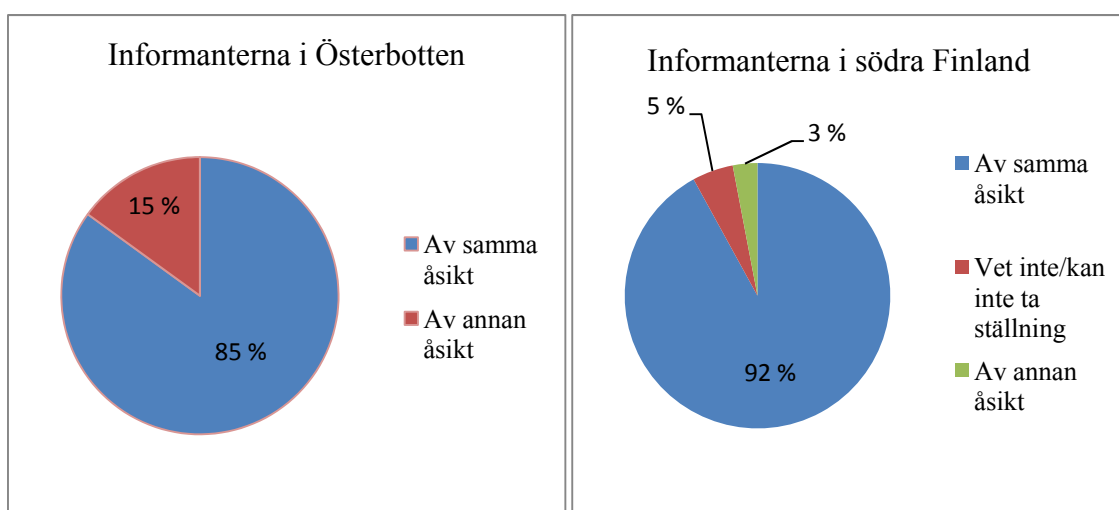
Enligt Alan Davies (1984: 184–186), professor i tillämpad språkvetenskap, uppnås autenticitet i en text när läsaren förstår skribentens avsikt genom hänvisning till ett antal gemensamma överenskommelser. Här ser vi läsarens kreativitet, läsaren måste aktivt omfatta och samarbeta med skribenten och uppnå en förståelse av en text. En författare kan integrera främmande inslag i texten genom att till exempel översätta, parafrasera eller på andra sätt bidra med förklaringar till de främmande elementen i texten.

5 Analys

Huvudspråket i exempelromanerna är svenska men texterna innehåller inslag på finska och för enkäten har valts textavsnitt som representerar olika grader av översättning eller kontextuella ledtrådar för läsarna. Den första texten har jag valt som ett exempel på en svensk text med korta inslag på finska där läsaren får samma information också på svenska. Den andra texten i enkäten slutar med en replik bestående av 14 ord på finska som inte blir översatta i texten men innebörden i repliken beskrivs utan att upprepas med samma innehåll. Den tredje texten innehåller två repliker på finska som inte översätts eller förklaras för läsaren. I den här artikeln har jag valt att fokusera text 1 i enkäten eftersom det är den text som informanterna gett mest kommentarer till. Jag antar att det beror på att det är den första textsnutten i enkäten, längre fram i enkäten har informanterna inte gett så utförliga kommentarer till texterna. Se nedan text 1:

- (1) – No mitä hemmettiä, kakarat! Vad i helvete gör ni här? Har ni inte gjort tillräckligt mycket illa redan!
Han klev fram till oss och tittade först på mig, sedan på Jeppe, böjde sig ner över honom, kände på hans puls och visslade svagt.
– Nyt nopeesti! Ring ambulansen! Har du din telefon?
Jag försökte ta upp den ur fickan, men tappade den i golvet och den ramlade ner i en springa där jag inte kunde hitta den. Pekka svor och slet upp sin egen telefon, slog nödnumret och skrek så att spindelvävarna lossnade från taket.
– Älä liikku! Stanna där! Jag kommer tillbaka! ropade han helt i onödan och rusade ner för trappan. (Luther 2008: 163.)

I enkäten har informanterna efter varje textavsnitt fått ta ställning till fyra påståenden genom att välja det alternativ som bäst stämmer överens med deras egen åsikt. Genom att låta eleverna ta ställning till påståendet ”Jag förstår sammanhanget även om texten innehåller en del finska ord” vill jag veta om informanterna förstår texten som de läst. Resultaten mellan de två grupperna överensstämmer i hög grad (se figur 2).

Figur 2. Informanternas ställningstaganden till påståendet ”Jag förstår sammanhanget även om texten innehåller en del finska ord”.

De flesta informanterna, 85 procent av läsarna i Österbotten och 92 procent av läsarna i södra Finland, förstår sammanhanget fastän texten innehåller också finska ord. Informanterna tycker inte att inslagen på finska i den svenska texten stör kontextförståelsen även om en del ord kan vara främmande. Härefter använder jag i exemplen förkortningen IÖ om informanter från Österbotten och ISF om informanter från södra Finland. Informanternas kommentarer är direkta citat ur enkäterna.

Förståelsen kommenterades så här:

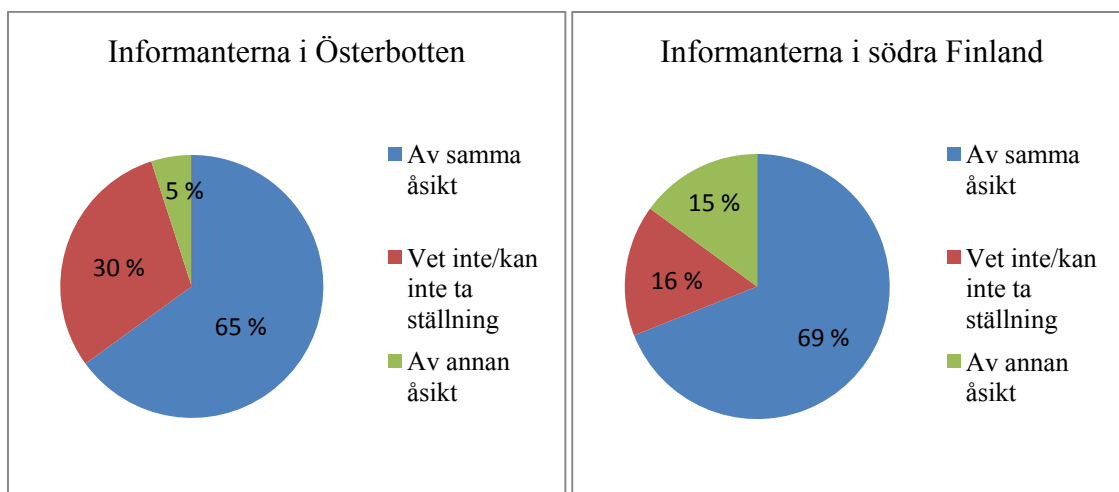
- (2) Ganska lätt att förstå de finska orden. Fast det var enstaka ord som jag inte visste vad betydde. (IÖ25)
- (3) Perus slang. Lätt att förstå. (ISF90)

Den största skillnaden ses i att det bland de österbottniska informanterna är 15 procent som svarar att de helt eller delvis är av annan åsikt, alltså att de inte helt förstår kontexten eftersom texten innehåller en del finska ord. Den motsvarande procenten bland informanterna i skolan i södra Finland är endast 5 procent. Informanternas kommentarer visar att också de som svarat att de inte helt förstått sammanhanget har förklaringar till varför det är så.

- (4) Finska är inte mitt favoritspråk, har ganska svårt med språket. Men förstår nästan hela texten. (IÖ16)
- (5) Jag förstår inte finska. (IÖ24)

En intressant aspekt är hur stor inverkan attityden har på om läsaren förstår eller inte förstår en text. Man kan fråga sig om det är bristande språklig förmåga eller attityden till språket som orsakar bristande förståelse.

En av språkväxlingens funktioner kan sägas vara att hos läsaren skapa en känsla av äkthet, att skriva fram en bild av en flerspråkig omvärld. I enkäten ombads informanterna ta ställning till påståendet ”Text 1 innehåller ord på flera språk och det ger en verklighetstrogen bild av omgivningen”. Av cirkeldiagrammen i figur 3 framgår informanternas åsikter om autenticitet i texten.

Figur 3. Informanternas ställningstagande till påståendet ”Text 1 innehåller ord på flera språk och det ger en verklighetstrogen bild av omgivningen”.

Av respondenterna tycker 65 procent av de österbottniska informanterna och 69 procent av informanterna från södra Finland att texten ger en verklighetstrogen bild av omgivningen. Av annan åsikt, alltså att texten inte ger en verklighetstrogen bild av omgivningen, var 5 procent av de österbottniska informanterna och 15 procent av informanterna från södra Finland. De informanter som efter påståendet velat kommentera och motivera sina åsikter säger bland annat så här:

- (6) Texten är mera verklighetstrogen när man har blandat med finska (ISF99)
- (7) Det bara känns som om det kunde vara på riktigt, verkar inte som något påhittat. En tvåspråkig kan bra tänka på svenska och tala på finska (ISF62)

Informanterna i exempel 6 och 7 ger uttryck för något av det som författaren eftersträvat i sitt författarskap för ungdomar, nämligen att skriva på ett språk som ungdomar känner igen sig i (Pedersen 1999: 3–4). Också mer kritiska åsikter förs fram.

- (8) Lite konstigt med sånadär finska ord. Ibland var det som att det sku ha varit en översättning mer (IÖ32)
- (9) Jag tycker att det är lite konstigt eller verkar lite konstigt när de säger saker både på svenska o finska, känns lite överkligt att de blandar så mycket i en nödsituation (IÖ37)
- (10) Några av de finska orden passade inte alls in. Det var inte nåt som en ungdom sku säga. (ISF71)

Det här resultatet kunde tänkas ge stora skillnader också i hur informanterna upplever svenska texter med inslag på finska. Efter de fyra påståendena fick eleverna berätta med egna ord vad de tycker om språket i texten. De flesta har faktiskt kommenterat, det är bara 11 elever av sammanlagt 94 som har låtit bli att kommentera. Jag har sedan delat in kommentarerna i positiva, neutrala och negativa. Jag förväntade mig att de som hör mera finska i sin vardag skulle förhålla sig positivare till texter med inslag av finska än de som inte har så mycket kontakt med finskan i vardagen. Men det var ungefär lika stor del av informanterna i Österbotten, 42 procent, och i huvudstadsregionen, 38 procent, som var positiva till en text med inslag också på finska. De som hade en negativ inställning till texten var fler i huvudstadsregionen, 44 procent av informanterna i skolan i södra Finland kommenterade texten med en negativ åsikt medan de negativt inställda elevernas andel var 30 procent i den österbottniska skolan.

Många av de informanter som förhöll sig negativa till språket i texterna i enkäten påpekade att texten låter mera som en översättning än ett verklighetstroget språk. En informant uttrycker sig så här när hen uppmanas berätta med egna ord vad hen tycker om språket i texten:

- (11) Helt normalt. Men superstörande att man upprepade samma sak en gång på finska andra gången på svenska. Så gör man helt enkelt inte... (ISF94)

Det var flera informanter som uppmärksammade det svåra i att underlätta förståelsen för läsaren utan att autenticiteten blir lidande. Informanterna i exempel 12 och 13 observerar samma fenomen.

- (12) Helt normi. Fast ingen säger samma sak efter varandra på olika språk. T.ex. Älä liiku, stanna där... (ISF65)
- (13) Ganska underligt att först säga någonting på finska och sedan upprepa nästan samma sak på svenska (ISF101)
- (14) Det kändes mera som en översättning i vissa av texterna än att någon sku kunna säga så (IÖ32)

De flesta läsarna i min studie har inga behov av att få de finska inslagen översatta eller förklarade för sig eftersom de, som noterats i figur 2, inte har några svårigheter att förstå

finskan. Många upplever därför att upprepningen på båda språken minskar upplevelsen av autenticitet.

6 Slutord

Den största skillnaden mellan de båda informantgrupperna ses i svaren på de inledande frågorna som rör informanternas språkbruk utanför skolmiljön. Av informanterna i den österbottniska skolan lever 76 procent av eleverna i en så gott som helt svensk miljö eftersom de både hemma och tillsammans med vänner använder endast svenska när de kommunicerar, medan det är endast 15 procent av eleverna i skolan i huvudstadsregionen som talar svenska med både föräldrar och vänner.

Ett intressant resultat i studien pekar på det receptiva ordförrådets betydelse för språkförståelsen. Endast 7,5 procent av informanterna uppger sig vara helt eller delvis av annan åsikt till påståendet ”Jag förstår sammanhanget även om texten innehåller en del finska ord”, det vill säga det är bara sju informanter som upplever att de inte förstår kontexten på grund av främmande ord i texten. Detta kan anses vidimera det receptiva ordförrådets betydelse för läsförståelsen, de flesta informanterna i studien förstår kontexten fastän siffrorna i figur 1 visar att många av informanterna trots allt lever ett relativt svenskt vardagsliv.

Viljan att uppnå en känsla av autenticitet är kanske den mest uppenbara orsaken till att använda flera språk i samma skönlitterära text. I läsarenkäten som här redogjorts för framkommer både positiva och negativa åsikter till inslag på finska i svenska texter och många av informanterna påpekar att en del ungdomar i deras omgivning talar en svenska med inslag av finska och att texten därför känns verklighetstrogen.

Om man läser skönlitteratur för att stärka sin svenskspråkiga identitet är det förståeligt att språkväxlingen till finska kanske inte upplevs som en odelat positiv faktor men som ett sätt att förstå sin omgivning och samhällets språkliga verklighet kan läsningen skapa en igenkänningsfaktor och stödja läsarens språkliga identitet.

Litteratur

- Adlibris (2015). [Citerat 10.6.2015.] Tillgänglig: <http://www.adlibris.com/fi/sv/>
- Davies, Alan (1984). Simple, simplified and simplification: what is authentic? I: *Reading in a Foreign Language*, 181–198. Red. J. Charles Alderson & A. H. Urquhart. New York: Longman.
- Ekman, Michel (1995). I novembers tröstlösa nätter – om Helsingforsskildringen hos några yngre finlandssvenska prosaister. I: *Rudan, vanten och gangstern. Essäer om samtida finlandssvensk litteratur*, 209–231. Red. Michel Ekman & Peter Mickwitz. Helsingfors: Söderströms.
- European Commission (2012). *Special Eurobarometer 386: Europeans and their Languages*. [Citerat 29.5.2015.] Tillgänglig: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_386_en.pdf/
- Gorter, Durk (2006). Introduction: The Study of the Linguistic Landscape as a New Approach to Multilingualism. I: *Linguistic Landscape: A New Approach to Multilingualism*, 1–6. Red. Durk Gorter. Clevedon: Multilingual Matters.
- Hirvonen, Vuokko (2011). ”Te opetitte minut kirjoittamaan – kiitoksia!” Valta- ja vähemmistökielen kohtaamisia saamelaiten naiskirjailijoiden tuotannossa. I: *Både och, sekä että. Om flerspråkighet. Monikielisydestä*, 200–222. Red. Heidi Grönstrand & Kristina Malmio. Helsingfors: Schildts.
- Jonsson, Carla (2012). Making Silenced Voices Heard. Code-switching in Multilingual Literary Texts in Sweden. I: *Language Mixing and Code-Switching in Writing. Approaches to Mixed-Language Written Discourse*, 212–232. Red. Mark Sebba, Shahrzad Mahootian & Carla Jonsson. New York: Routledge.
- Landqvist, Hans (2014). ”’Ruottiksi’, translated Paul Muotka patiently. ’Kiitos.’” Mikael Niemi, Meänkieli and Readers Inside and Outside Tornedalen. *Acta Borealia: A Nordic Journal of Circumpolar Societies* 33 (1), 59–82.
- Lilius, Pirkko (1989). Om språkval i den finlandssvenska litteraturen. *Folkmålsstudier* 32, 111–128.
- Lindberg, Inger (2007). Bedömning av skolrelaterat ordförråd. I: *Symposium 2006. Bedömning, flerspråkighet och lärande*, 83–107. Red. Mikael Olofsson. Stockholm: HLS Förlag.
- Luther, Annika (1998). *Gårdshuset*. Helsingfors: Söderströms.
- Luther, Annika (2005). *Ivoria*. Helsingfors: Söderströms.
- Luther, Annika (2008). *Brev till världens ände*. Helsingfors: Söderströms.
- Pedersen, Ulla (1999). *Med rötter i historien*. [Citerat 18.10.2009.] Tillgänglig: <http://www.helsinki.fi/~pedersen/astra.htm/>
- Rantala, Maud (2010). *Språklig kontextualisering i Annika Luthers texter. En deskriptiv analys av svensk-finsk språkkontext i två ungdomsromaner*. Avhandling pro gradu. Vasa universitet.
- Reichenberg, Monica (2008). *Vägar till läsförståelse. Texten, läsaren och samtalet*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Sebba, Mark (2012). Researching and Theorising Multilingual Texts. I: *Language Mixing and Code-Switching in Writing. Approaches to Mixed-Language Written Discourse*, 1–26. Red. Mark Sebba, Shahrzad Mahootian & Carla Jonsson. New York: Routledge.
- Sommer, Doris (2004). *Bilingual Aesthetics. A New Sentimental Education*. Durham/London: Duke University Press.
- Tidigs, Julia (2007). Flerspråkig litteratur: problem eller möjlighet? *Ikaros* 4 (2). [Citerat 25.5.2015.] Tillgänglig: http://www.fbf.fi/ikaros/arkiv/2007-2/flersprakig_litteratur.pdf/
- Tidigs, Julia (2014). *Att skriva sig över språkgränserna. Flerspråkighet i Jac. Ahrenbergs och Elmer Diktonius prosa*. Åbo: Åbo Akademis förlag.
- Utbildningsstyrelsen (2004). Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2004. [Citerat 19.9.2012.] Tillgänglig: <http://www02.oph.fi/svenska/ops/grundskola/LPgrundl.pdf/>

